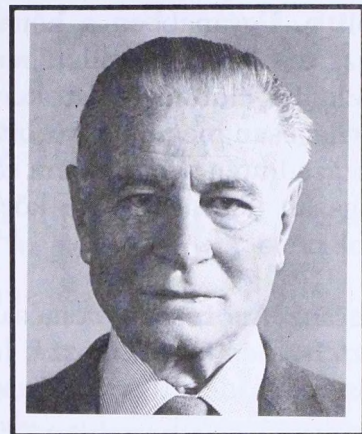

Dr. Schranz András emlékére

1902. szeptember 4.-1999. március 19.

Budapesten született és hunyt el. Kivéve azt az öt évet, amikor Kassán működött, egész életét a fővárosban töltötte. A közgazdaságtudományok, államtudományok és jogtudományok doktora volt.

1925-ben egyetemi tanársegéd, 1932-ben egyetemi adjunktus, megbízott előadó és hiteles könyvvizsgáló, 1936-ban egyetemi előadó, 1939-ben a Kassai Kereskedelmi Főiskola rendes tanára, tanszékvezető.

1944-ben az iskola igazgatója, majd 1944-ben iskolájával Budapestre költözött, ahol működését a Keleti Kereskedelmi, ill. Kereskedelmi Főiskola igazgatójaként folytatta 1950-ig, az ottani Ipargazdaságtani tanszéket 1956-ig vezette. Közben, 1947-ben kinevezték rk. egyetemi tanárnak. Mivel ez az iskola 1956-ban megszűnt, utána a Közgazdasági és Jogi Kiadónál működött mint felelős, később mint főszerkesztő, itt a Vállalatgazdaságtani lexikon szerkesztőbizottságának főmunkatársa volt. 1962-ben nyugalomba vonult.

Szakmai munkássága igen kiterjedt. Tudományos közleményei kb. 2500 nyomtatott oldalon magyarul, angolul, japánul és németül jelentek meg. Kiemelt jelentőségűek a következők:

Magángazdasági Kérdések (1927)

The German Science of Business Management (1929 London, 1970 Tokio)

Mechanikus Számvitel (1931)

A Német Üzemgazdaságtan (1936)

Internationaler Vergleich der betriebswirtschaftlichen

Forschung und Lehre (Berlin 1938)

Üzemgazdaságtan (1938)

Nagyvállalatok Mérlegeinek Elemzése (Kassa, 1942, 1943, 1944 kötet sorozat)

Iparvállalatok Részlettervei (1952 és 1954)

Research and Development in Multinational Enterprises (Bamberg, 1976)

Új Tudományos Feladatok felé (1982)

A Tudomány Térképe (1995)

Számos nyugat-európai egyetemen tartott előadásokat az üzemgazdaság fejlesztésének tárgyköréből. Az Accounting Society London alapító és a Verband der Hochschullehrer für Betriebswirtschaft (NSzK) rendes tagja volt.

A fenti felsorolásból egyöntetűen kitűnik, hogy Schranz András életműve az üzemgazdaságtanban teljesült be. Ezt bizonyítja az 1938-ban megjelent kivételesen sikerült és szakmaalapító tankönyve is.

A professzor úr 90-ik születésnapját (1992) két jelentős tény fémjelezte: A Közgazdsági Szemle 1992. évf. IX. számában megjelent köszöntő „az üzemgazdaságtan doyenje” címen szólítja. Ugyanebben a hónapban volt kassai főiskolai hallgatói nagy számban gyűltek össze volt intézete épületében Kassán, hogy jelenlétében megünnepeljék születésnapját és értékeljék életművét. Ott került újra kezembe az 1938-ba megjelent „Üzemgazdaságtan”, és világosan megmutatkozott az a tény, hogy a rendszerváltás után ez a nagyszerű mű fél évszázad után semmit sem veszített értékéből és időszerűségéből, viszont sok tekintetben magasan túlszárnyalja a közben ezen vagy ehhez közeli tárgykörökből megjelent újabb publikációkat.

Schranz Andrásban nemcsak a doyent, de a magyar üzemgazdaságtan megalapítóját tiszteltük és tegyük hozzá, hogy Közép-Európa térségében megelőzte szakmai kollégáit. Már a fent idézett születésnapi köszöntő javasolja a fiatalabb kortársaknak az akkor még élő idős mester műveinek olvasását. Ez a jótanács ma sem avult el. 80-ik születésnapja óta még két értékes művel ajándékozta meg a tudományt: az 1982-ben megjelent „Új Tudományos Feladatok Felé” című könyve világméretű kutatási lehetőségekről és kívánalmakról tárgyal, melyek egy hatalmas agy fantáziájának termékei, és messze túlhaladják szűkebb szakmai érdeklődését. „A Tudomány Térképe”, amely eddig nem látott módon leltározza fel és magyarázza az ösztudomány ágazati tagolódását és az ágazatok és részei tartalmát, összefüggéseiket, jelentőségeiket. Minden szakma és korosztály, de főleg a pályaválasztókat oktató pedagógusok számára pótolhatatlan kézikönyv.

Schranz András tolla nem pehelykönnyű, világos és tömör sorai megállásra, gondolkodásra, önvizsgálatra készítetnek. Még a stílusa is oktató azok számára, akik kevésbé értékelik a nyomdapapírt.

Schranz András tudós és pedagógus volt. Nem véletlen, hogy tanítványai körében általános tiszteletnek és szeretetnek örvendett. A tanár legyen jó ember és szeresse tanítványait. Ez kötelező. De Schranz professzor ennél lényegesen több volt diákjai számára. Ez a csendes ember rendkívül karakán volt, ha az igazság és emberség forgott kockán. A háború éveiben ellenszegült a kisebbségek megkülönböztetésének, a zsidóüldözésnek, a fasizmusnak, a háborús hisztériának. És 1956 után újra megmutatta szilárd demokratikus alapállását, amikor megvált a katedrától, mert megsértve érezte magát és nemzetét. Többé már nem tért vissza a tanításhoz a későbbi nemzedékek hatalmas kárára. Sajnálatos, hogy az utolsó években, amikor már semmi akadályja nem lett volna annak, hogy a szakma újra magáénak vallja, erre nem került sor.

Legyenek eme soraim búcsúszavak, melyek utolsó útján nem hangzottak el.

Kassán, 1999. március végén.

Kis Sebestyén